

Fredskontoret i Oslo vil gjerne inspirere til opprør:

RADIKALT „REIR“ ELLER -?

● I fredskontorenes regi arrangeres det hvert halvår en 50-60 offentlige diskusjonsmøter rundt om i landet. Videre arrangerer man utstillinger og demonstrasjoner og sender ut brosjyrer og skriv. På hovedkontoret i Oslo er rusket på telefonene stort: Fra venstre Sverre Røed Larsen, Sonja Lid og Lars Andreas Larsen.

Det fortelles at Fredskontoret i Oslo er et radikalt reir som inspirerer ungdom til opprør og revolusjon. Er det så at det er dere som står bak radikaliserings-tendensene i dagens norske samfunn, Sonja Lid?

Sonja Lid, daglig leder av Fredskontoret i Kristian Augustsgate, ler: — Betegnelsen „reir“ forekommer meg noe odios. Men hvis De sikter til at vi har altfor liten kontorplass, skal jeg gjerne gå med på den. For øvrig ser jeg ingen grunn til å legge skjul på at vi betrakter oss som radikale og at vi ønsker å inspirere ungdom om ikke nødvendigvis til revolusjon, så i hvert fall til protest, opprør der hvor det er på sin plass. Vi ønsker å vekke de unges kritiske sans overfor det samfunn vi lever i. Forutsetningen må da være at de kjenner samfunnet, noe som igjen forutsetter interesse for det som rører seg i tiden. Vi mener at mye av det bestående i vårt samfunn er galt, noe som også avspiller seg i vår utenrikspolitikk og derved får et langt videre perspektiv enn det rent lokale.

men var nå kommet tilten at de syntes de måtte foreta et valg utfra den betraktning at såvel fredsarbeid som teater krever sin helhjertede innsats. Og valget falt på fredsarbeid. — Vi tror på engasjement, på betydningen av å få vekket den enkeltes reaksjonsevne, sier Lars Andreas Larsen. — Dessverre lar det seg ikke nekte at folk flest er skeptiske og har en uansvarlig holdning overfor politikk. De ser ikke sammenhengen mellom sin egen hverdag og politikken. For mange er politikk noe man tar stilling til en høstdag hvert annet år. De ser ikke at politikk er noe kontinuerlig noe som omgir oss til daglig og at mennesket gjennom politikken har en viss råderett over sin egen tilværelse.

lemmer som hver støtter opp om virksomheten med minimum 10 kroner måneden. Sonja Lid: — De spurte om det er vi som står bak radikaliserings-tendensene i dagens samfunn. La meg få lov til å komme med en tilføyelse til mitt svar: La det være slått fast at det ikke er vi som kaster stener på ambassader. Slikt virker på oss formålsløst og plumt. Det eneste som eventuelt kan rettferdiggjøre slike handlinger er at de er handlinger og at de som sådanne vekker en viss oppmerksomhet.

våkne og se at moral er noe mer enn seksualmoral. Lars Andreas Larsen: — La oss også ta med en tredje faktor som har forsømt seg, nemlig skolen. Skolens hovedmål i dag synes å være å få de unge til å tilpasse seg det bestående samfunn. Istedenfor å gi de unge forståelsen av at det er menneskene som bestemmer hvordan samfunnet skal være, forkynner skolen: Det er samfunnet som bestemmer hvordan vi skal være.

19 kontorer

Sonja Lid, tobarnsmor med teaterbakgrunn, har 7 års fredsarbeid på haldag bak seg. Den 8. mai 1962 sa hun og hennes ektemann, skuespilleren Lars Andreas Larsen, opp sine stillinger ved Rogaland Teater og etablerte sammen Norges første fredskontor. Siden dengang er det vokst opp fredskontorer i en rekke norske byer. I 1965 flyttet ekteparet fra Stavanger til Oslo og etablerte sitt kontor her. I dag er Fredskontoret i Oslo hovedkontor for 19 fredskontorer landet rundt. — Vi er kanskje revolusjonære, men ikke voldarevolusjonære, sier Sonja Lid. — Etterhånden som vi under gitte omstendigheter har måttet anerkjenne voldelige oppgjør i andre land, kan vi kanskje betraktes som mer revolusjonære enn vi var opprinnelig. Lars Andreas Larsen: — Ikke-vold er ennå ikke helt utprøvet. For man går inn for vold må man forsøke ikke-volds mange muligheter.

Lunkne politikere

Fredskontoret ser det som en av sine oppgaver å prøve å forandre hva ekteparet karakteriserer som våre folkevalgte og myndighetenes lunkne holdning til ting som ikke ligger rett utenfor deres egen stuedør og engasjere politikerne til å skape handlingspregede programmer. Men først og sist er det ungdommen deres appeller er rettet mot utfra erkjennelsen om at når mennesker er kommet over en viss alder, så er de mer eller mindre stivnet i en form og lar seg vanskelig påvirke. — Vi forsøker å knytte til oss mennesker som kan gå løs på forskjellige oppgaver, sier Lars Andreas Larsen. — De fleste i kretsen rundt Fredskontoret her i Oslo er studenter, og de aller fleste tilhører nok den radikale fløy. Men vi har også kjennskap til at det ved enkelte av lokalcontorene har engasjert seg folk med en mer konservativ innstilling til det politiske liv. Dette er helt i tråd med vårt ønske: å skape en tverrpolitisk opinion hevet over partigrensar.

Hårreisende holdning

Lars Andreas Larsen: — Dette med stenkastning og ruteknusing er detaljer. Personlig synes jeg den offisielle norske holdning f. eks. til det som har skjedd og skjer i Hellas er langt mer hårreisende enn lokale detaljer som ruteknusing. Gudtfolks reaksjon mot disse detaljene står for meg som tydelige tegn

Av Karin Haugen
Foto: Randal Scobie

på at vi har mistet perspektivet. Her må bl. a. pressen ta skylden. Mens pressens første og siste oppgave burde være å orientere publikum om den virkelighet vi lever i, har den fremelsket en kikkertmentalitet ved å konsentrere seg om personer istedenfor om saker. Eksempelvis blir våre lokale mord slått stort opp i den samlede norske presse; men — rundt om i verden dør det daglig tusener av mennesker som følge av voldshandlinger. Dette siste registreres knapt, det er ikke „godt“ avisstoff. Det er det derimot tydeligvis hvis en gruppe mer eller mindre langhårede i protest kaster sten mot en ambassadebygning. Sonja Lid: — En annen meningsdannende faktor som har forfellet sin oppgave, er Kirken. Hvis Kirken tok opp aktuelle problemer og begynte å legge en moralsk vurdering på ting som skjer, ville man nok merke reaksjon. Folk ville

Sammen med seg i det daglige arbeidet på Fredskontoret har ekteparet Lid Larsen den unge statsvitenskap-studenten Sverre Røed Larsen. Som leserne vil huske ble Røed Larsen i sin tid idømt fengselsstraff for militærnektning. — Jeg er pasifist, men i den nye betydning av ordet, sier Sverre Røed Larsen. — Nypasifismen forutsetter en aktiv og våken holdning til tilværelsen og krever aktive bestrebelser for å rette på ting i samfunnet som er skjeve. Nypasifismen er en positiv form for ikke-vold som man går inn for å innføre her og nå og ikke i et fremtidig tusenårsrike. Mens de gamle pasifistene hadde lett for å se selve det å nekte militærtjeneste som sin store bragd i livet, ser nypasifistene nektningen bare som en del av helheten og som en oppiakt til positivt fredsarbeid.

Utvidet voldsbegrep

Sonja Lid: — I våre dager er voldsbegrepet blitt utvidet. Det er blitt et flertydig begrep som også omfatter indre vold. Like innfløkt er ikke-voldsbegrepet, konferer det som skjer i „den tredje verden“. Her forekommer de norske myndighetenes holdning oss avskyelig, spesielt når man tenker på hvilke privilegerte stillinger de forskjellige sitter i og forfekter sine synspunkter. Sverre Røed Larsen: — I det hele tatt kan man ikke nok få understreket våre myndighetenes neglisjerende holdning til aktive fredstiltak. Myndighetene mener at freden trygges ved å satse enormt på et militært forsvar og forsummer det konstruktive fredsarbeid som burde gå parallelt. På bakgrunn av de dystre fremtidsperspektiver er dette intet annet enn rystende. Fredsarbeid er i dag noe som angår oss alle. Hvor vi enn lever er utfordringen like stor.

Man må vekkes

Bakgrunnen for at ekteparet Lid Larsen i 1962 brøst over (vert med teatermiljøet, var atomsprenghingene. De hadde tidligere drevet en viss fredsappellerende virksomhet ved siden av teaterarbeidet.